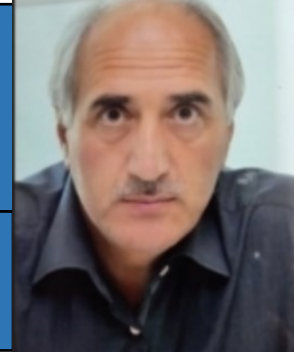

BİR MUHLİS KONER VARDI

KONYA'DA İZ BIRAKAN BİR BELEDİYE BAŞKANI

ŞABAN KUMCU

*Avazeyi bu aleme Davut gibi sal,
Baki kalan bu kubbede, bir hoş sada imiş*

Baki

Zaman gelir Konya'nın gelişmesi, güzelleşmesi için çırpınan, yokluk ve insan kıtlığı içinde çalışan insanları, minnetle anarız. **Gazeteci, öğretmen, yazar ve bilgin. Bir dev adam var karşımızda.** Mum alevi gibi yanıp sönmeyen güçlerin, çabaların onun yanında sözü mü olur mu? Durup dinlenmeden Konya'nın kaderini elinde tutmuş, hem de elli sene müddetle, yılmamış, usanmamış, küçük zayıf cüssesiyle

yön vermiş, Konya'nın kahrını, acısını ölünceye kadar sırtlamış, meselelerine el atmış, aradan zaman geçmiş, yine aynı meselelerin haline çalışmış, **geçmişî pırıl pırıl bir kişidir Mehmet Muhlis Koner.**

17 Mayıs 1886'da Konya'nın Köprübaşı Mahallesi'nde doğdu. Annesi Mevlâna'nın soyundandır. Küçük yaşta babasını kaybetmiş, dayısı Tevfik Çelebi Efendi, yeğenini, Mevlevi adabı ve erkanına göre yetiştirmeye gayret göstermiştir. İlk okul ve rüştiyeden (orta okul) sonra, idadiyi (lise) bitirdi. Mektebi i Hukuk'ta üç yıl okumuş, edebiyata, felsefeye ve tasavvufa düşkünlüğü sebebiyle, bu okuldan mezun olmadan ayrılmıştır. Kendi gayretleriyle Fransızca'yı öğrendi. Uzun yıllar Konya Lisesi'nde ve çeşitli okullarda Fransızca, psikoloji, sosyoloji, mantık, felsefe ve edebiyat dersleri verdi. Konya Valisi Muammer Bey'in isteğiyle 1917'de Konya Belediye Başkanlığı görevini üstlenmiştir.

Mehmet Muhlis Koner 1917-1918 / 1919-1923,'te Millî Mücadele yıllarında Batı Cephesi'nin asker, erzak ve mühimmatının toplanmasında belediye başkanı olarak öncü olmuş, büyük miktarlarda bağışlarda bulunmuştur. 1946-1950 yılları arasında üçüncü defa belediye başkanlığı yapmıştır. Adana ve Eskişehir Milli Eğitim Müdürlükleri'nde bulunmuş, ömrünün son yıllarında kendisini tamamen mesnevi çalışmalarına vermiş, sekiz yıllık bir çalışma sonunda **"Mesnevi'nin Özü"** isimli hacimli eserini meydana getirmiştir. 21 Ekim 1957 yılında vefat etmiştir. Üçler Kabristanı'nda yatmaktadır.

Celalettin Kışmır, Konya Yeni Gün Gazetesi'nde yazdığı bir yazıda Muhlis Koner'i şöyle anlatır: "Son senelerinde, kendi kabuğuna

çekilip, sessiz, sedasız çalışmalar yaptığını kim nereden bilecekti...? Konyalı birazda, onun çelimsiz gövdesini görerek bir şeylere benzetmezdi. Yetmiş yaşına kadar, dünyanın türlü nimetlerini tepip Konya'dan ayrılmayışı bile, onun hakkında iyi bir not vermeye yeter. Kafasıyla, kalemıyla üç defa belediye başkanı olmuş, yaptığı işlerle, bu şehrin unutulmayacak kişileri arasına girmiştir. **Zaman herkesin üzerinden bir silindir gibi geçer, arkada ne bıraktıysan o kalır. Muhlis Koner eserleriyle kendisini hatırlatacak mutlu kişilerdendir.**

İmparatorluğu'nun son günlerinin Konya'sında belediye başkanlığı yapan, bir eğitimci, genel meclis azası ve dernek başkanıdır. Birinci Dünya Savaşı'ndan öldüğü güne kadar, Konya'nın en hayati konularıyla ilgili kararlar verip sonuçlandıran **Muhlis Koner, halkı uyandırmak için piyes yazıp, konferanslar vermiştir.** Dernek başkanı olarak makaleler yazmış, şehrin imarı için önemli kararlar almıştır. Ana caddeleri açacak gücü kendisinde bulmuş, kentte ilk defa hal teşkilatını kurup, tramvayı işletmeye açmış, elektrik işletmesini işler hale getirmiştir.

O, bu şehrin elli yıllık fikir hayatında daima ön planda rol almıştır. Bırakın belediye başkanlıklarını, üstlendiği bütün görevlerden geriye, olgun ve dolgun eserler bırakmıştır. Onları silip atamıyorsunuz. Belediye başkanlığı günlerinde bu kentte pek az kişiye nasip olan hizmetlerde bulunmuş, kentin çarşısına pazarına bir düzen vermiş, son elektrik motorları o getirmiştir. Şimdi Kayalı Park diye adlandırılan bahçe onun eseridir. Alaaddin Tepesi'nin tanzimi ve ağaçlandırılması onun zamanına rastlar.

Bir süredir Muhlis Koner manisi diyebileceğim bir hastalığa tutuldum. Hayatını, yaşayışını, çalışmalarını yakından belgelerle izlemek fırsatım oldu. Daha bıyıkları yeni terlemeye başlamış bu genç adam, Osmanlı

Muhlis Koner'i anlatan bir yazıda şunu yaptı, bunu etti demekten çok, bilinmeyen, unutulmuş eserlerini saymak gerekir. **Vefalı ve kadirşinas bir çevrede Muhlis Koner gibi şahsiyetler asla unutulmaz. Bizde çoğunlukla böyle şahsiyetler, bir daha hatırlanmamak üzere unutulur.** Önemli olan onun bu kente yaptıklarıyla bizim, daha iyi günlere ulaştığımızın bilinmesidir. Fakat tarih, Konya'nın şerefli geçmişinde büyük hissesi olan bu kişiyi unutmayacaktır. Bu düşüncelerle, özel notlarımı anılarımla birleştirip, eserlerini karşılaştırdım.

Onun öğretmenliği ve belediye başkanlığı yanında gazeteciliği de Konya Basını için tarihi bir değer taşıyor. **1945 yılında çıkardığı**

Selçuk Gazetesi'nin sahibidir. Halk Evi'nin yayınladığı Konya Dergisi'nde de sosyal konularda yaptığı incelemeler çok kıymetlidir. Konya'nın zengin, övünülecek bir fikir ve sanat hayatının olduğu bilinmelidir. İlk basımevi 1867'de kurulmuş, 1869'da ilk gazete çıkmıştır.

Yüz yıl önce Vilayet Gazetesi'ni çıkaranları saygı ve sevgiyle, minnettarlıkla anıyorum. Düşünce hayatımızın bu ilk kıvılcımları zayıf da olsa, bizi bu günlere getirmiştir. Genç kuşaklar; bu değerli insanları ve onların kendi zamanlarında, çevreleriyle yaptıkları mücadeleleri bilmezler. Kendilerinden önce gelenler kimlerdir, neler yapmışlardır, davaları ne olmuştur...? Mehmet Muhlis Koner'in, Konya'nın kültür, sanat ve eğitim hayatındaki yeri büyüktür. **Lise çağlarından itibaren çeşitli gazete ve dergilerde yazmaya başlamış, ölünceye kadar kalemi elinden bırakmamıştır.**

Gazetecilik meşakkatli, zor bir meslektir. Bir gün, gazeteci mustarip adamdır dedim de hemşerilerim gülüverdiler. Gazeteci hayatını memleket hizmetine vakfetmiş ve onun uğruna tüketmiş bir kişidir, diye iddiaya kalkıştım da **lafımı ağzımda bıraktılar.** Gazeteci, ülkü ve dava adamıdır, alakasız, himayesiz kendi inandığı yolda tek başına yürüyen mücahittir diye seslendiğimde, **burun kıvrıldılar, kulaklarını kapattılar.** Birkaç satır mektup yazan, iki çift laf eden veya edemeyenler, takdirsiz, teşviksiz bırakılmazlar da ömrünü okuyucu denilen vurdum duymaz bir kütlenin sitem ve serzenişlerine boyun eğmekle, onlara hizmeti vazife saymakla geçiren gazeteci bu memlekette bedbahttır diye üzüldüğümde, **beni azarlayıp susturuverdiler...**

Dışarıdan gazetecilik bir masal gibi gelir. Matrakla, boş sohbetlerle geçirilen mesut bir meslek zannedilir. **Kimse bilmez bizim ne çektiğimizi ne düşündüğümüzü; herkese can yoldaşı, dert ortağı olacağız diye, kendi derdimizi, kendi hayatımızı unuttuğumuzu...** Bitmeyen, bitip de sonu gelmeyen iş, matbaacılık ve gazeteciliktir...Mihnet ve külfet yüklü bir ömrün sahibi olan bir gazeteciyi teselli eden nedir...? “

Muhlis Koner 'den Özlü Sözler;

- *Hayat ne bir zevk ne de bir elem ve sıkıntı kaynağıdır, Onu biz bu hale koyuyoruz. Bunun için hayatı olduğu gibi kabul etmek, yaşamayı tam manasıyla anlamaktır.*
- *Duymak, işte gerçek hayat yolcusunun en büyük rehberi...*
- *İnatla sebatı birbirine karıştırmamalıdır.*
- *Örflere, adetlere ve nihayet bütün kıymet hükümlerine dayanan ahlak kaideleri zamanla değişir. Fakat ferdi ve sosyal idealin kaynağı, vicdanın hakiki sesi olan hasbilikten (karşılık beklemeden, gönüllü olarak) doğan asıl ahlakın, başka bir şekil alacağı devir yoktur.*
- *İlim malzeme, sanat ruhtur.*
- *Zekâ hissin ateşiyle yanmadıkça daima soğuk, daima uyusuktur.*
- *Hayatiyet kudretinin yegâne kaynağı neşedir.*
- *Hakiki siyaset, fazilete dayanır.*
- *Şahsen çok tecrübelerim var. Ferdi olarak az çok düşünebilirken, bir toplum içinde bazen derbeder oluyorum.*
- *Kadın aşkını gururuna, erkek gururunu aşkına feda eder.*
- *Cemiyet mütefekkir kadından çok, sanatkâr kadına muhtaçtır.*

Muhlis Koner'i rahmetle anıyoruz. Ruhü şad olsun.

Kaynaklar: Prof. Dr. Mustafa Özcan, Konya Yazıları, Tablet Kitapevi, 2004